ACTIVITATS

L'any 1984 ha estat un any normal dintre el llarg recorregut de la nostra entitat, ja amb prop de trenta anys de vida, tongada que hem de considerar ben satisfactòria donada l'escassa duració i manca de continuïtat de les obres col·lectives a casa nostra.

Manifestació principal de les activitats del nostre INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS i, com ja és una llarga tradició, ha estat la sortida dels Annals corresponents a l'any en curs i que fan el volum 17 de la col·lecció. Es tracta de l'exemplar més voluminós de la sèrie, amb prop de 500 pàgines. La quantitat però ve avalada per la qualitat del seu contingut que, dintre la temàtica empordanesa, cura d'abraçar cada dia més aspectes.

En efecte, en una primera part dedicada a les Ciències, trobem uns articles de dos joves col·laboradors que ja ens havien delectat amb llurs aportacions en anteriors Annals: un de Josep Peñuelas sobre la vegetació aquàtica dels canals de la Muga i un altre que tracta de l'important herbari del Col·legi La Salle, de Figueres, degut a Joan Vallès. La secció d'Història s'enriqueix amb la primera part d'un extens i sòlid treball d'investigació sobre un tema pràcticament inèdit, els templers de la comanda de Castellò d'Empúries, de Mn. Miquel Pujol seguit d'un altre que estudia Vila-sacra sota la influència del monestir de Sant Pere de Rodes, de la professora de la Universitat Central Josepa Arnall, de temps assídua concorrent dels Annals. La història més recent s'enceta amb l'article «Els gavatxos a Vilanant» (1794-1795) de Mn. Ramon Tubau i continua amb el treball pòstum del fecund historiador castelloní, recentment traspassat, Pelai Negre Pastell, que ens informa sobre els orígens i vicissituds de les cases senyorials i d'alguns cortals de l'antiga capital empordanesa. Segueix una monografia deguda als dos professors d'Història Albert Compte i Enric Juan sobre el repartiment dels comuns a la Jonquera a mitjans del segle XIX, fet que, enquadrat dintre el moviment desamortitzador dels segles XVIII i XIX i generalitzat a la major part dels nostres pobles, donarà lloc a profunds canvis en l'estructura agrària del país. Finalment l'assidu col·laborador i gran coneixedor de temes figuerencs Josep Mª Bernils Mach tanca la part històrica de la revista amb la descripció de l'antiga torre Gorgot, avui torre Galatea, edifici de notable valor històric dintre el que pot considerar-se ja el barri artístico-arqueològic de Figueres, junt amb el Museu Dalí i l'església parroquial.

La secció biogràfica ens presenta dos coneguts personatges empordanesos; un, Alexandre Deulofeu com a professor de Química, glosat per Josep Mª Domènec, i l'altre el filòsof Joaquim Xirau, a través de la seva correspondència amb Unamuno, que analitzen Carles Bastons i Miquel Bastons. La secció Arqueològica ens dóna a conèixer el recinte murallat de Llers, el poblat ibèric de Pontós i les recents troballes de la Jonquera, a més d'informar-nos de les meritòries activitats del Grup Art

i Treball del Centre Excursionista Empordanès. En l'apartat de Bibliografia es continua el treball de Miquel Alabrús, soci des dels primers temps del nostre Institut i entusiasta aficionat de les coses empordaneses, on es recopilen les obres impreses que fan referència a la nostra comarca, seguit de diferents recensions de llibres actuals sobre temes de l'Empordà. El volum es clou amb l'apartat corresponent a Necrològiques, aquest any malauradament més ampli del que hauríem desitjat, amb pèrdues tan sensibles com les del citat Miquel Alabrús, Pelai Negre o Ferran Garrido, les «Activitats» i la «Crònica cultural».

Respecte als actes públics cal anotar el cicle de conferències dedicat enguany a commemorar el centenari de la vinguda del gran artífex de la nostra llengua Mossèn Cinto Verdaguer al Santuari de la Mare de Déu del Mont que, com de costum, tingué lloc a la Sala d'Actes del Museu de l'Empordà durant els mesos de maig i juny de 1984. S'iniciaren amb la titulada «Verdaguer i el català literari modern», que pronuncià Mn. Modest Prats; seguí «Visió dels Goigs de la Mare de Déu del Mont», per Osvald Cardona; la tercera tractà de «Verdaguer a la Mare de Déu del Mont», exposada per Josep Mª Solà, i la darrera anà a càrrec de Josep Tarín que ens parlà de «Mossèn Cinto i l'Empordà».

Durant el citat més de maig l'INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS celebrà una vetllada d'homenatge a la memòria del que fou destacat publicista i conferenciant, així com constant animador de la vida cultural empordanesa i figuerenca, Ferran Garrido Pallardó, darrerament també vocal del nostre Institut. El colloqui anà a càrrec del nostre president, Sr. Andreu Brugués, de la vocal de la Junta Srta. Montserrat Vayreda i del soci fundador Sr. Ramon Guardiola.

Així mateix el nostre Institut intervingué en l'acte oficial de lliurament i benedicció de la bandera de la ciutat de Figueres, apadrinada per la Sra. Marta Ferrusola, per mitjà del seu vicepresident Sr. Albert Compte, que glossà la significació de l'acte i la gènesi de la dita bandera.

En quan a les activitats de caràcter corporatiu, hem de ressenyar la reunió anual del patronat «Francesc Eiximenis», del qual forma part el nostre Institut amb els altres centres d'estudis locals de la província de Girona, que tingué lloc el dia 2 de juny al Saló de Sessions de la Diputació; en nom del nostre centre hi assistí el vicepresident Sr. Albert Compte. Aquesta reunió plenària té com a finalitat principal donar compte de les activitats dels diferents centres integrants del Patronat i programar les corresponents al proper curs.

Entre les qüestions tractades que afecten més la vida del nostre Institut cal mencionar les referents als acords presos sobre publicacions, que són sobretot els següents: a) sobre el termini de sortida dels treballs: els que no s'hagin publicat abans del 31 de desembre perden la subvenció del Patronat per l'any corresponent; b) de cada edició han de lliurar 30 exemplars a la Diputació i 30 als Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat; c) al mateix temps del lliurament dels 30 exemplars a la Diputació s'ha de presentar la factura del cost de l'edició; d) finalment es recorda que es subvencionaran solament les obres d'investigació humanística o científica (queden excluïdes la narrativa, poesia, etc.) i que el primer lloc i en la quantia del 50% de llur valor correspondrà als «Annals» propis de cada centre i després, si resta remanent, es podran ajudar altres publicacions.

També referent a les publicacions es fa avinent que cada centre haurà d'enviar al Patronat «Eiximenis» una relació de les editades des de l'any 1981, així com de les respectives subvencions rebudes; però es puntualitza que prèviament es remetrà una circular als centres a fi de què aquests complimentin aquelles condicions.

Un altre tema tractat, fou el de l'edició de les ponències i d'altres treballs corresponents als actes celebrats a Castelló d'Empúries, l'any 1983, en ocasió del centenari de la sortida de la benemèrita «Historia del Ampurdán» de J. Pella i Forgas. S'informa que encara manquen lliurar alguns treballs i es lamenta la poca assistència de gent a les sessions; es promet que les actes sortiran la propera tardor. A continuació es pren nota de la sol·licitud d'incorporació al Patronat del «Centre d'Estudis Selvatans», recordant al mateix temps l'obligació d'ésser presentat per tres membres i aprovat el seu ingrés per les dues terceres parts dels components del ple (el Ple consta de 35 membres).

Un altre apartat d'interès per l'Institut en relació a les subvencions d'enguany és el del pressupost de publicacions del Patronat que, per l'exercici de 1984 suma 5.625.000 ptes., de les quals 4.713.000 aniran destinades a l'ajuda per les publicacions de les diferents entitats i les 912.000 ptes. restants es reserven per l'epígraf de «manteniment» així com a donar suport al nou probable membre, el «Centre d'Estudis Selvatans».

L'assemblea anual de socis del nostre Institut es celebrà el dia 11 de gener del present any, a les 8 del vespre, en el Saló d'Actes del Museu de l'Empordà, presidida pel president Sr. Andreu Brugués, i en ella, a més del reglamentari estat de comptes, s'exposaren diverses qüestions referents a les activitats del curs anterior i a la programació de les d'enguany, entre les que destaquen la publicació dels Annals corresponents i el cicle anual de conferències sobre temes empordanesos que versarà sobre l'economia empordanesa avui i el seu futur. També es dóna compte que la Generalitat, com a reconeixement de la tasca portada a cap pel nostre Institut, el nomena col·laborador del patrimoni cultural català. Amb aquesta assemblea es dóna per acabat el curs corresponent a l'any 1984.

ACTIVITATS DEL CENTRE D'ESTUDIS DEL BAIX FLUVIÀ
CURS 1984-85

Dia 18 de febrer de 1984

Conferència a càrrec del Dr. Joaquim Dispès pels afeccionats a l'Astronàutica especialment sol·licitat per la periodista de Figueres Iolanda Zamora. El Dr. Dispès parlà de l'Astronàutica en general amb projeccions de moltes diapositives de Cap Canyaveral i dels planetes Mart, Júpiter i Saturn. Va dir també que aquest últim té un satèl·lit, el Titan, el més gran i l'únic del Sistema Planetari que té element líquid però no és d'aigua, sinó metà líquid. També va parlar del vol en òrbita envoltant la terra amb l'aparell «Challenger 2» que va sortir de Cap Canyaveral el dia 18 de juny de 1983 amb 5 tripulants, un dels quals era una dona, la primera americana d'anar a l'espai: Sally Cristen Ride, de 32 anys. Va ésser molt interessant la conferència i al final va contestar a moltes preguntes de la periodista Iolanda Zamora i els nois i noies de Torroella que havien acudit a tan important explicació.

Dia 17 de març de 1984

Excursió, que va durar tot el dia, acompanyant els nens de Torroella de Fluvià a seguir els contorns del terme municipal del poble fent-els-hi veure les belleses del paisatge com el bosc de ca l'Albanyà, semblant a una selva, refugi de tots els ocells de l'Empordà, els estanys de la Bomba, de Palol i de Sant Tomàs, que milions d'anys enrera eren boques de volcans. Aquests estanys vàren ésser secats el segle passat mitjançant recs de drenatge i mines que van a parar el riu Fluvià. L'estany de Sant Tomàs té la particularitat que és un vèrtader parc natural per la gran vegetació, fonts d'aigua i molts ocells de camp, com perdius, guatlles, etc.

L'excursió va acabar a Palol, vertader paradís amb clima tropical a on hi ha canyes de bambú i altres plantes i frondossos arbres, moltes fonts, coves prehistòriques i una mina a on hi passa un riu subterrani amb carmells (estalactites) que pengen del gran sostre d'aquesta cova. En el curs de l'excursió se'ls va explicar els fets històrics i llegendes dels diferents llocs del terme municipal.

Dia 8 d'abril de 1984

Dinar-col·loqui en recordança de poeta Carles Fages de Climent. Varen introduir l'acte la poetesa Montserrat Vayreda i el Dr. Narcís Sala. També hi va assistir la filla del recordat poeta.

Es varen recitar molts epigrames molt ben interpretats per membres del Centre d'Estudis. L'acte es va celebrar a un hotel de Sant Pere Pescador.

Dia 23 d'abril de 1984

Es va celebrar la diada de Sant Jordi amb parades de llibres i roses a la plaça del poble i fent l'obsequi d'un llibre a cada un dels nens i nenes que portaven una rosa dibuixada. Es varen recollir 80 i escaig de dibuixos de roses que queden arxivades, amb el corresponents nom i edat al Centre d'Estudis.

Dia 9 de juny de 1984

Darrera reunió de la temporada amb la conferència «Les més modernes fonts d'energia» a càrrec del senyor Carles Torra i Vinyals, enginyer químic i professor de la universitat d'Ottawa (Canada). Va parlar molt de l'energia solar i de l'energia que en diuen «Eòlica», o sia produïda per la força del vent. Va projectar moltes diapositives d'aparells o els clàssics «molins de vent» installats a l'estranger i a Espanya, concretament al poble de l'Alt Empordà, Garriguella.

Dia 25 d'agost de 1984

Exposició de col·leccionisme a Torroella de Fluvià.

Amb motiu de la festa comuna de les localitats de Torroella de Fluvià i de Vilacolum, va tenir lloc a la primera, una exposició de col·leccionisme en l'edifici de les escoles, cedit per aquesta finalitat per l'Ajuntament de Torroella, en la qual es reuní una mostra molt variada de tot tipus de col·leccions: medalles de personatges catalans, dels senyors Mach i Oliveras; culleretes del Sr. Rigall; soldadets de plom i cromos de tema militar dels senyors Juncà i Pérez; quadres de clauers i bolígrafs del Sr. Solés, tot pertanyent a coneguts col·leccionistes de Figueres.

Es podien admirar també, una col·lecció de planxes antigues, del Sr. Maroto de Girona; màquines de cinema de les primeres que van sortir, del Sr. Tomàs Mallol, gran col·leccionista de Torroella de Fluvià i en particular, l'excel·lent col·lecció de vestuari antic i retrats de personatges d'època, cedits pels Srs. Ripoll, de Torroella de Fluvià, artífexs d'aquest tipus d'exposicions i extraordinaris col·laboradors del Centre d'Estudis del Baix Fluvià.

Cal fer esment d'una col·lecció de robots, que no podem catalogar d'antigalles però, sí molt singulars, els quals entusiasmaren la gent menuda, pertanyents al Sr. Joan Rosa, director del Museu del Joguet de Figueres.

El Sr. Bronsoms, de Girona, exposà una col·lecció de faixes de cigars havans perfectament distribuïdes formant interessants quadres.

El «Romànic a l'Empordà» i «Ruta del Romànic», eren altres temes que es podien contemplar en una preciosa col·lecció de christmes, dibuixats a la ploma, pel Sr. Oliveres de Torroella de Fluvià.

I per últim, com a cloenda de l'exposició, hi havia la col·lecció d'àlbums de la muller de l'alcalde de la localitat, Sra. Lídia Holgado de Moradell els quals recullen tot el que s'ha pogut captar de la història de Torroella de Fluvià i els seus entorns, així com els més destacats esdeveniments ocorreguts al poble des de l'any 1979 fins el present, mitjançant escrits, retalls de diaris i fotografies fetes per ella mateixa.

Cal afegir que, aquesta curiosa exposició, va ésser inaugurada amb unes paraules del president del Centre d'Estudis del Baix Fluvià, Sr. Quimet Armengol, el qual després la cedí al Dr. Julià Maroto, president de l'Agrupació de Col·leccionistes de Girona i col·laborador del Centre d'Estudis on, la seva presència sempre és d'agrair.

Clogué l'acte d'obertura el S. Moradell, alcalde de la localitat, el qual agraí les col·laboracions de tots quants exposaren els seus materials, així com la gran ajuda del Centre d'Estudis del Baix Fluvià, sense la col·laboració del qual, no hauríem pogut contemplar tot allò exposat.

Dia 13 d'octubre de 1984

Es va inaugurar el curs habitual del Centre d'Estudis. El President, senyor Joaquim Armengol va obrir el curs amb un curt parlament de salutació als socis. Tot seguit el senyor Jaume de Puig va presentar el conferenciant de la vetllada, senyor Josep Mª Razquin, sots-director de la Biblioteca de Catalunya, el qual prengué la paraula per a desenvolupar el tema «Conquesta i colonització de Califòrnia pels catalans», que va consistir en una àmplia exposició de caràcter històric sobre Gaspar de Portolà, poc conegut encara entre nosaltres, amb referències constants a les figures de Pere Fages i fra Ginebró Serra (Fray Junípero Serra), els tres principals colonitzadors de Califòrnia (que avui forma part dels Estats Units d'Amèrica). El Sr. Josep Mª Razquin, amb la seva erudició i fluidesa, va desvetllar l'interès de l'auditori, fins al punt que hi hagué un llarg diàleg entre el conferenciant i els oients, en el trancurs del qual es van formular tota mena de preguntes relacionades amb els punts que havien sorgit al llarg de l'exposició. A força de parlar amb el Sr. Razquin, vàrem compendre que «ben garbellat» el principal colonitzador de Califòrnia, va ésser Gaspar de Portolà, ja que ell ho va conseguir tot amb pau i fent-se amic dels nadius respectant les seves religions i les sevs propietats, mentres que els altres dos, en Ginebró Serra i en Pere Fages, ho volien aconseguir tot amb les armes i no varen arribar tan lluny com l'amic Portalà que a l'últim va resultar que els seus descendents es varen establir a Figueres a on últimament es va fer molt popular el seu nom ja que eren productors d'un magnífic aperitiu: «El vi de Quina Portolà»

Dia 17 de novembre de 1984

Conferència sobre «Els mitjans de comunicació, avui» a càrrec del senyor Joan Vinyas i Bona, professor de l'Escola Superior Universitària de Relacions Públiques. Director de l'Àmbit d'Investigació Diferit Maria Corral. Ex-director de Ràdio-Televisió Espanyola a Barcelona. Va ésser molt interessant la disertació del Senyor Joan Viñas, explicant com funcionava la ràdio i la televisió i explicant molts acudits que varen divertir a la concurrència a més de una ampla informació sobre les últimes novetats dels mitjans de comunicació, ben explicat l'objectiu de la conferència.

Dia 1 de desembre de 1984

El senyor Lluís Mª de Puig i Oliver, Diputat al Congrés per Girona, Membre del Consell d'Europa i President de la Comissió d'Afers Socials del Consell d'Europa, ens va explicar molt bé «Què és i com funciona el Consell d'Europa». Va ésser molt interessant la informació del funcionament d'aquest organisme. Es veu que és una organització internacional que reuneix 21 països democràtics i lliures d'Europa. La seu és el Palau d'Estrasburg. El Consell va ésser fundat el 1949 per treballar per una unió entre els països europeus. Protegir la democràcia i els drets humans. Millorar les condicions de vida i organitzar la cooperació entre governs i parlamentaris en els sectors més diversos, dels que solament s'exclouent els assumptes militars de la defensa. Sol emplear els seus debats als grans problemes internacionals amb la participació de personalitats

polítiques de tot el món. Al final hi va haver un llarg diàleg entre el conferenciant i els nombrosos assistents al acte que tothom va quedar molt complagut.

Dia 3 de març de 1985

El Centre d'Estudis del Baix Fluvià, adherint-se a la campanya contra la fam del món, va organitzar el dia 3 de març, a les 12 del matí una conferència a càrrec del pare Jaume Travessa, missioner des de fa 38 anys a l'Índia on incansablement treballa pel desenvolupament de les capes socials més pobres. Ens va parlar de la seva missió de Surat en el Gujarat, també ens va parlar llargament de la malaurada Indira Gandi i del seu assassinat, i dels Sirks. Va projectar moltes diapositives amb les quals vàrem veure la misèria que hi ha en aquell país al mateix temps que ens va posar al corrent de les classes socials, la política i els costums d'aquella gent. Seguidament hi va haver un dinar de germanor amb menú molt senzill a fi que quedessin uns diners per contribuir a l'obra del nostre amic el pare Jaume Travessa.

Dia 28 d'abril de 1985

Celebració de la Diada del Llibre i de la rosa amb parades de llibres i roses a la plaça del poble. Era el 7è any que ho celebràvem i com sempre, regalavem un llibre a cada nen o nena que portava una rosa dibuixada que s'anaven exposant a plafons allà mateix. Aquest any hi va haver una novetat: a més de regalar un llibre, també hi incloiem un full amb lletres de motllo bastant grosses perquè es pogués enquadernar amb un fragment d'un poema d'en Joan Maragall que deia: ELOGI DEL VIURE... Estima el teu ofici, la teva vocació, la teva estrella, allò pel qual serveixes, allò en el qual realment ets un entre els homes. Esforça't en la teva tasca com si de cada detall que penses, de cada mot que dius, de cada peça que hi poses, de cada cop del teu martell o de la teva aixada, en depengués la salvació de la humanitat. Car en depèn, creu-me. si oblidat de tu mateix fas tot el que pots en el teu treball, fas més que un emperador que regís automàticament els seus estats; fas més que el qui inventa teories universals només per satisfer la seva vanitat, fas més que el polític, que l'agitador, que el qui governa. Pots negligir tot això i l'adobament del món. El món s'arreglaria bé tot sol, només que tothom fes el seu deure amb amor a casa seva.

Dia 12 de maig de 1985

A les 12 del migdia, al local del Centre es va fer un acte d'homenatge a la memòria de Salvador Espriu. Va iniciar la sessió el President del Centre senyor Joaquim Armengol i seguidament la poetessa Montserrat Vayreda va llegir els poemes més representatius. A continuació els senyors Joan Ferrarós i Jordi Pla varen parlar amb molt d'encert del gran autor i la seva obra. Varen presidir l'acte els germans de Salvador Espriu que restaren molt agraïts de l'homenatge que fèiem al seu germà. El cineasta senyor Tomàs Mallol va projectar el film «Quan estic perdut en l'ombre» basat amb un poema de Salvador Espriu i en acabar, la nena Susanna Sastre va recitar una poesia de l'obra de l'homenatjat. És d'agrair la presència a l'acte del senyor Albert Juanola i Boera Diputat

–President d'Ensenyament i Cultura de la Diputació de Girona en representació de l'Excel·lentíssim Sr. President.

Dia 16 de maig de 1985

Una representació del Centre d'Estudis, acceptant una invitació que ens varen fer «L'Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral, vàrem assistir al «XXI SOPAR HORA EUROPEA» que va celebrar-se al parador del santuari El Miracle de Solsona després d'una exaustiva visita a l'interessantíssim museu d'aquesta població. Va presidir l'acte, junt amb el senyor Bisbe de Solsona, el Sr. Antoni Pladevall i Font, Director General del Patrimoni Artístic de la Generalitat de Catalunya. Vàrem intervenir els senyors Antoni Padullés, arquitecte de la magnífica restauració del museu, el senyor Joaquim Calderer del citat museu i Jaume Aymar, llicenciat en Història de l'art. El tema de la conversa va ésser «ELS MUSEUS, IMANS DE LA SOCIETAT». El vice-president del nostre Centre d'Estudis prengué part en el col·loqui demanant i exposant la seva opinió respecte al què es podria fer amb el material recollit per nosaltres.

Dia 17 de maig de 1985

Acceptant la invitació que ens va fer el Director General del patrimoni Artístic a l'acte que es va fer al Palau Moja de Barcelona amb motiu del Dia Internacional dels Museus vàrem assistir-hi, on ens varen lliurar les noves guies dels museus de Catalunya i altres actes d'aquesta celebració.

Col·legis que han vingut per visitar el museu d'eines del camp als quals també han estat acompanyats a diferents llocs d'interès del poble i als «aiguamolls» que aquests paratges sembla que ara tenen més interès ja que als estudiants se'ls hi ha fet veure la necessitat de conèixer i protegir l'ecologia:
Col·legi Santa Maria de Blanes
Col·legi E.G.B. de Palafrugell
Col·legi Ramon Muntaner de Figueres (dos grups)
Col·legi E.G.B. de Sant Feliu de Guíxols
Col·legi de Llagostera
Col·legi Anexe de Girona
Col·legi E.G.B. Sarrià
Col·legi Dalmau Carles de Girona
Col·legi E.G.B. de Premià de Mar
Col·legi E.G.B. de Bagur
Col·legi E.G.B. de Llagostera
Col·legi E.G.B. de Vilassar de Dalt
Col·legi E.G.B. de Esplugues de Llobregat
Col·legi E.G.B. de Sils
Col·legi E.G.B. de Santa Pau
Col·legi E.G.B. de Pont Major
Col·legi E.G.B. de Sant Pere Pescador
Col·legi E.G.B. de Santa Coloma de Gramenet
etc. També conferències a alguns sobre ecologia amb projeccions a càrrec de Jordi Sargatal i Eduard Marquès.

DEU ANYS DEL GRUP D'ART I TREBALL DEL CENTRE EXCURSIONISTA EMPORDANÈS

«A l'Empordà tot fuig», és una dita molt coneguda, que vol explicar que les iniciatives no duren gaire. Nosaltres faríem nostra la dita: «A l'Empordà tot fuig, però les pedres queden» i aquest quedar de les pedres de ha fet possible que una entelèquia, idealista, somniadora, hagi arribat a fer 10 anys. I ho diguem perquè coneixedors els excursionistes de la quantitat de pedres carregades d'història que hi ha a l'Empordà, s'ha de tenir una sensibilitat molt amagada i recoberta de moltes crostes d'indiferència per a romandre aliè a aquesta riquesa arquitectònica que atresora la comarca o millor dit aquestes comarques, ja que no sols ens hem dedicat únicament i exclusivament a l'Empordà, sinó que hem corregut per d'altres: Ripollès, Gironès, Garrotxa i la Selva i fins i tot al Vallespir. I és aquesta riquesa i aquesta bellesa la que ha fet que duréssim 10 anys.

La tasca del GAT és continuadora dins el més pur contexte excursionista de casa nostra (recordem la tasca del C.E.C. a Pedralbes i a St. Pere de Roda) i aquests en són d'un llegat d'afició a salvar aquest país tan petit tan divers i tan nostre, que ve de molt lluny.

La tasca en aquests 10 anys s'ha fet seguint quatre direccions: Recerca, creació de nous grups, relació amb l'administració i feina concreta.

Recerca i investigació.– De la mà dels bons amics Joan Badia i Homs autor de «L'Arquitectura Medieval de l'Empordà» amb tres volums, s'ha anat investigant bàsicament el massís del Cap de Creus i l'Albera omplint-se més de 500 fitxes.

La investigació al Molí de les Puces, o a St. Quirze d'Olmells o al Roure, són d'altres tasques que ha iniciat en Toni Egea. També el conjunt del Castellar de la Roca del Portell de Crespià és una tasca investigatòria del GAT. Ajudats pels arquitectes dels grups Llorà, Torrent, Rodeja, Falgueres, s'han fet alçats i plantes i d'altres treballs de catalogació i estudi del noste patrimoni.

Creació de nous grups i donar a conèixer el nostre patrimoni.– Ja des de les primeres feines vàrem veure que calia aixamplar l'anella i convenia que hi haguessin molts grups. Això s'ha aconseguit plenament ja mitjançant passades de diapositives i xerrades i potser amb allò de «predicar amb l'exemple».

I ha permès indubtablement anar creant una consciència i els grups han sortit com bolets a la tardor després de la pluja. Actualment i a l'Alt Empordà n'hi ha a l'Escala, Palau Saverdera, Llançà, Colera, Port de la Selva, Selva de Mar, Espolla, Roses, Terrades, la Jonquera, St. Llorenç, Vilacolum, Navata, Cistella, Lladó, Avinyonet de Puigventós, Llers, Albanyà i ben segur que la llista no és tancada ni de bon tros.

I aquest resorgiment, cal tenir present la bona disposició dels Ajuntaments democràtics i que el nou ordenament polític ha permès a la gent organitzar-se més fàcilment.

També amb motiu del festival de música de Vilabertran es va fer una exposició de fotografies en col·laboració de l'Agrupació fotogràfica de Figueres i Joventuts Musicals. Aquesta exposició ha servit de marc per anar portant-la d'un lloc a l'altra i donar a conèixer aquest nostre patrimoni.

Relació amb l'administració.– Tot aquest moviment popular no ha anat acompanyat d'una ajuda massiva i total ni de bon tros per part de l'administració autonòmica. A les comarques gironines, menys d'un 10% del total invertit reverteix en els grups populars i amb aquestes circumstàncies és molt difícil arribar a salvar el nostre ric, abandonat i desconegut patrimoni arquitectònic. Encara més que d'aquest escàs 10% s'aprofita amb més d'un 30% un únic grup, els amics de torn, i això fa que la resta es vegin encara més apretats, i sense un fons que els permeti treballar dignament.

Tampoc, encara ara, no ha entès que cal nètejar, senyalitzar, dignificar i consolidar TOTS els monuments, i no gastar-se molts milions en un únic monument mentre el costat en cauen 7 o 8 l'exemple seria els 5 milions gastats per arranjar 4 goteres (l'únic problema que hi havia) a St. Andreu de Socarrats (Vall de Bianya) mentres al mateix terme municipal a la Vall de Bas hi han 7 esglesioles abandonades a llur sort és a dir a desaparèixer sinó s'hi arriba aviat.

La creació d'una brigada dedicada únicament i exclusivament a la conservació del patrimoni, va ésser creada a iniciativa del GAT, és a dir vàrem facilitar la idea, i el que havia d'ésser una experiència pilot, fins arribar a tenir-ne una per comarca ha quedat amb això. L'única brigada que hi ha a tot Catalunya, és la que hi ha a les comarques gironines.

L'administració autonòmica no està a l'alçada del que el país demana en aquest aspecte: és poruga, encorsetada i no fa ni el mínim que ha de fer. Malgrat, això sí, gastar molt més cèntims en aquest aspecte que l'anterior administració.

Feina concreta.– Abans de passar enumerar monument a monument, bo és que donem un bon resum del que s'ha fet:

S'han restaurat 2 monuments, s'han consolidat 9 i s'han netejat o col·laborat amb altres grups amb 34 més, 14 fora de l'Alt Empordà i 20 al mateix Alt Empordà.

Caldria però donar a conèixer que tota aquesta feina s'ha fet durant tots aquests dos anys amb un pressupost baixíssim, ultrapassant lleugerament la mínima xifra dels 7 guarismes i això ha fet que únicament ens hagin hagut de moure amb obres lleugeres i gens complicades, ja que el pressupost no permetia gaires floritures.

I també hem de dir, que durant aquests anys hem rebut més ajuda per part de la Caixa Provincial, que l'ajuda rebuda de la Diputació i de la Conselleria de Cultura de la Generalitat.

NETEGES I COL·LABORACIONS A L'ALT EMPORDÀ

Sant Cristòfol dels Horts (Albanyà)

Netejar la vegetació que envoltava les restes d'aquest abandonat monument.

Sant Martí de Cursanell (Albanyà)

Treure les bardisses i netejar el teular i l'interior. Va col·laborar-hi el GRER de Sarrià (Barcelona).

Sant Lloremç de Sous (Albanyà)

La tasca en aquest important monestir medieval el va iniciar el GACPAN (Grup d'Acció per a la Conservació del Patrimoni Artístic i Natural) de Besalú i varen haver de plegar per problemes amb els cacics culturals de torn, que els feren la vida impossible. En preparació del camp de treball que hi va tenir lloc l'estiu passat, en què el GAT hi col·labora, es va fer el primer plànol conegut d'aquest monestir i es varen tallar i retirar els 27 arbres que creixen a l'interior d'aquest monument. Ha col·laborat amb les diades de treball conjuntes i ha participat amb la redacció d'un tríptic editat per la subdirecció d'Acció Cívica de cares a fer un camp de treball permanent obert a tothom que estigui disposat a treballar-hi. Malgrat tot això el GAT no forma part del patronat o grup d'entitats o persones que planifiquen la marxa de les obres de Sous. El GACPAN tampoc.

Sant Vicenç de Principi (Albanyà)

Es varen treure les bardisses, conjuntament amb els companys del Centre Excursionista d'Olot. Aquestes runes gairebé desconegudes estan situades a 3/4 de la pista forestal més aprop.

Molí de les Puces (La Caula-Boadella)

Aquest monument forma part d'un conjunt d'edificacions enigmàtiques que hi ha al marge dret de la Muga. Fou publicada per primera vegada per en Toni Egea mercès a les indicacions del senyor Domènec qui havia iniciat les tasques de desensorrament. Aquestes s'acabaren amb un camp de treball amb membres del GRER (Sarrià-Barcelona) qui varen trobar 3 molins més així com una rasclosa i un canal. Avui degut a les obres de recreixement d'una resclosa aquestes darreres troballes romanen inundades per l'aigua i el més greu és que l'administració actual quan era l'hora, no va moure ni un dit per a cercar i senyalar la importància o no, d'aquestes enigmàtiques edificacions. El GAT va fer-hi tasques de desembardissament i d'aixecament topogràfic.

Sta. Maria de l'Estela (Cabanelles)

Malgrat ésser del terme municipal de Cabanelles llur accés és per Lladó, on amb motiu de la setmana del Romànic, s'hi va fer una passada de diapositives i l'endemà com ja s'havia fet en altres ocasions es va anar a treure els fems i les bardisses de fora. Són urgents unes obres de consolidació. A Lladó hi ha els Amics de Lladó que arranjen Els Apòstols. També hi fan un aplec.

Sant Martí Sesserres (Cabanelles)

A tocar la carretera de la Mare de Deu del Mont s'hi varen treure les bardisses que envoltaven el conjunt.

Sant Miquel de la Cirera (Cabanelles)

Aquesta abandonada i molt desconeguda esglesiola hi varen treballar per tal de desembardissar-la i netejar la vegetació de dins i de fora.

Sant Martí de Bausitges (Espolla)

S'hi varen iniciar les neteges que no es pogueren acabar perquè el propietari va impedir l'accés a aquesta esglesiola. Actualment està en tràmit l'incoació de monument declarat. Aquesta església romandria afectada, de fer-se, per la segona ampliació de la zona militar de Sant Climent.

Biblioteca del Casino (Figueres)

Col·laborar amb el Casino per arrenjar llur biblioteca.

El Castell de Navata

Es va netejar les bardisses que hi havia tant a dins com a sobre, com de fora de l'església del Castell amb els Amics de Navata. (Prèviament el divendres s'hi havien fet diapositives).

Sant Esteve de Palau S'Ardiaca (Palau de Sta. Eulàlia)

Es va netejar els voltants i l'interior així com el pati i davant del palau. Actualment el propietari està endegant unes obres de consolidació d'aquest important monument pre-romànic.

Sant Onofre (Palau Saverdera)

Si bé no s'ha realitzat es va elaborar i redactar un projecte de camí que enllacés St. Onofre i Palau Saverdera. Això va permetre fer la de Mas Ventós a St. Onofre i aquesta via de comunicació va permetra arreglar Sant Onofre.

Sant Domènec de Peralada

Col·laborar amb els veïns a la neteja d'aquest claustre.

Castell dels Gorgs (Pont de Molins)

Interessats amb la recerca, i coneixedors documentalment què havia existit Sta. Maria de Molins varem iniciar-hi les tasques de neteja que abocaren amb la troballa de Sta. Maria, situada just al costat del castell.

Sta. Maria del Roure (Pont de Molins)

És el darrer gran conjunt super abandonat de l'Empordà. Vàrem iniciar molt tímidament les obres de neteja. Es varen passar diapositives. Aquest estiu el GRER de Sarrià (Barcelona) hi muntarà un camp de treball, que conjuntament amb una minsa subvenció pot ésser l'arrancada per a la conservació i dignificació definitiva d'aquest conjunt.

St. Baldiri de Taballera (El Port de la Selva)

Es va col·laborar amb l'Institut de la Joventut amb el camp de treball que s'hi va organitzar. Posteriorment es van treure i cremar les bardisses.

Sant Miquel de Colera

Es va netejar les bardisses de fora i es va desenrunar en part l'interior. Actualment i de la mà d'en Marcel Nadal de Colera s'hi estan realitzant obres de consolidació i de restauració. Es va fer una projecció de diapositives.

Sant Jordi (Sant Llorenç de la Muga)

Es va senyalitzar el camí d'anar-hi a peu així com netejar-ho, es varen treure els calsobres de l'interior i les bardisses de l'exterior i sostre. Es va baixar el Sant i es va dipositar a l'Ajuntament, per evitar expoliacions. Actualment a St. Llorenç s'ha format un grup d'acció pel patrimoni cultural, quin primer objectiu es arreglar Sant Jordi.

Roques del Tit (Ventalló)

Es va col·laborar amb l'Institut de la Joventut amb el camp de treball que s'hi va organitzar.

St. Genís de Vilarrobau (Ventalló)

Avui el conjunt format pel comentari, la sagristia, l'església i la rectoria ha estat privatitzat. Un senyor ho va comprar i ara és seu (un cementiri i una església, legalment no són vendibles ni comprables, l'un pel dret civil [el fossar] i l'altre [l'església] pel dret canònic). Malgrat això es va netejar el fossar, el teulat de l'església i es van netejar les cors de porcs i gàbies que hi havia a l'interior. Actualment el seu propietari ha convertit el cementiri amb jardí i ha arranjat l'interior de l'església.

D'ALTRES COMARQUES

St. Joan de Bellcaire (Bellcaire d'Empordà)

Es varen treure les bardisses de l'exterior i la runa i part d'enderrocs de l'interior. Actualment i després de moltes obres s'ha restaurat.

Sta. Maria de Fenals (Calonge)

Es va netejar les bardisses de l'exterior i treure la brutícia de dins.

Verge del Socors (Canapost)

Netejar les bardisses que hi havia tant a dins com a fora de l'església.

St. Climent de Peralta (Peratallada)

Es va netejar de l'heure que cobria aquest monument, col·laborant amb altres entitats com el GAT del Baix Empordà.

Sta. Maria Magdalena de Jonqueres (Maià de Montcal)

Es varen netejar els voltants i sostres. I manquen unes obres urgents de consolidació del teulat que està molt madur. La vigília vàrem passar diapositives i actualment s'hi celebra un aplec i es pensa arranjar el teulat si les subvencions arribessin.

Sta. Magdalena de la Miana (St. Ferriol)

Vàrem treure bardisses i heures que impossibilitaven la contemplació d'aquesta església. S'està gestionant una subvenció, per acabar de consolidar el teulat i campanar a mans d'en Franch, l'holandès que hi viu.

St. Feliu de Riu (Oix-Montagut)

Col·laborar a la neteja d'aquesta església.

Sta. Maria d'Agulles (Oix-Montagut)

Col·laborar amb la neteja d'aquesta esglesiola.

Sta. Maria d'Escales (Oix-Montagut)

Es va col·laborar a la feina de netejar i desenrunar aquesta església garrotxina.

El conjunt del Castellar de la Roca del Portell de Crespià (Crespià)

Aquest conjunt d'una importància innegable, si bé es coneixia, per uns quants, no va ésser quan mercès a les tasques del GAT que es va popularitzar i donar a conèixer a un públic majoritari. Primer va caldre cercar un camí lògic que permetés l'accés còmode a St. Miquel de la Roca sobretot i a St. Bertomeu. Trobat el camí, es va obrir i es va netejar i marcar. També es va netejar St. Bertomeu i el sostre de St. Miquel. L'Institut de la Joventut hi va endegar-hi dos campanyes de camp de treball, l'un va desenrunar St. Bertomeu i l'altra varen bastir una barana per anar a St. Miquel. El GAT va col·laborar amb aquests camps de treball. Aquest conjunt és d'una importància indiscutible i cal que els organismes competents hi treballin fins a la restauració total d'aquest magnífic conjunt.

Pont de St. Julià de Llor (Amer-Bonmatí)

Aquest pont trencat, degut a llur abandonament feia impossible que hom pogués passejar-s'hi. Es varen netejar les bardisses i els Esquetlles d'Amer varen treure la terra que havien fet créixer les bardisses mostrant el pont un enllossat magnífic. Si no s'inicia un ràpid apuntalament, aviat no en restarà res.

Sta. Maria d'Argimont (Riudarenes)

Es va ajudar a la magnífica obra que hi estant realitzant els «Amics de Sta. Maria d'Argimont».

St. Sebastià de Monars (Beget)

Amb els companys del Centre Excursionista d'Olot vàrem desembardissar i netejar els voltants d'aquesta allunyada església. Actualment els nous habitants de Monars n'han netejat l'interior i en tenen cura. És urgent unes obres de consolidació del teulat i la col·locació d'una porta.

St. Andreu de Vallestàvia (Vallestàvia - Vallespir)

Es va col·laborar a la neteja de l'absis d'aquesta esglesiola vallespirenca.

CONSOLIDACIONS

Sant Bertomeu de Pincaró (Albanyà)

Es va netejar els voltants i es va consolidar el teulat de l'església i la sagristia, l'espadanya i les parets de la casa de l'ermità. Hi ha col·laborat el GRER de Sarrià (Barcelona) i el GAT de la Jonquera.

Sant Corneli de la Muga (Albanyà)

Es va netejar de la vegetació i es va començar a desenrunar. Mercès un ajut per part de les institucions es va acabar de desenrunar i consolidar el que resta dret.

Sant Feliu de Carbonills (Albanyà)

Aquesta església la vàrem conèixer dreta i sencera (1970). Va patir una expoliació de la porta, baix relleu, i teules això darrer va provocar l'enfonsament d'una part de la volta. Es va netejar les bardisses de fora i actualment hi ha una minsa subvenció per endegar les obres de consolidació que es farà en el curs d'aquest estiu.

Sant Joan de Mussols (Albanyà)

Es varen treure bardisses de fora i la brutícia de dins. També s'hi ha fet una carretera amb col·laboració amb el boscatà de la finca i permet accedir a peu i planer (10 minuts) a aquesta encinglerada capella. Actualment s'hi porten a cap les obres de consolidació, que comprèn: construcció, transport i col·locació d'una porta, consolidació de parets i tapada de forats, col·locació d'una làmina de Butilo amb posterior recobriment de morterada per evitar l'envelliment de Butilo i això per evitar les filtracions.

Sant Julià dels Tors (La Jonquera)

Col·laborant amb el Grup d'Art i Treball de la Jonquera es va obrir un camí i desembardissar els voltants i consolidar el teulat i posar bé la pica baptismal. A la tardor s'hi fa un aplec. El GAT de la Jonquera s'ha repicat l'interior.

Sant Martí de Vallmala (Llançà)

Aquestes restes, dels segles VI - VII gairebé desconegudes, s'hi va treure les bardisses. Actualment s'hi ha construït una carretera que permet anar fins allà mateix i a un prat que hi ha al costat de la font d'en Perassa (1,3 Km.), s'hi està portant a cap obres de desenterrament i consolidació de les restes de St. Martí.

El Tarrer (Llançà)

Es va treure totes les runes de l'interior. Actualment «Els amics de St. Silvestre» de Llançà hi han fet una pista per accedir-hi i està en curs la consolidació definitiva.

Sant Quirze d'Olmells (Llers)

Varen començar a la Setmana Santa de 1975 un grup d'Olot a netejar els entorns. Més endavant es va desenrunar i es va netejar del tot. Posteriorment la Diputació ve endegar-hi les obres de consolidació. És va fer-hi una projecció de diapositives i hi funciona l'entitat «Amics de Llers».

Santa Fe dels Solers (Sant Climent Sescebes)

Es va netejar les bardisses i netejar l'interior, i arranjament general del mateix.

Arreglar el teulat, col·locar la porta i vidres. Està dins la zona militar, i camp de tir.

RESTAURACIONS

St. Julià de Ribelles (Albanyà-Bassagoda)

Està situada a 32 Km. de la carretera asfaltada més aprop això fa que St. Julià constituís una fita interessant pel GAT. El que s'hi va fer va ésser fer un primer camí d'accés i netejar els molts fems de dins i les moltes bardisses de fora i col·locació d'una porta. Les tasques definitives de consolidació, que no s'han pagat enterament, varen venir amb l'organització d'un camp de treball de l'Institut de la Joventut de la Generalitat, l'estiu passat.

St. Silvestre de Valleta (Llançà)

Es va netejar de fems l'interior i de bardisses l'exterior. Es varen fer unes lleugeres obres de consolidació. Es varen passar diferentes vegades diapositives i es va aconseguir crear els amics de St. Silvestre els qui varen fer gestions per a organitzar-hi tot primer un aplec i finalment la restauració d'aquest monument.